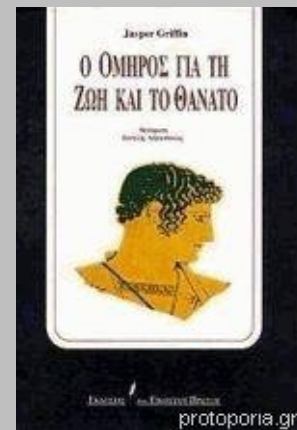
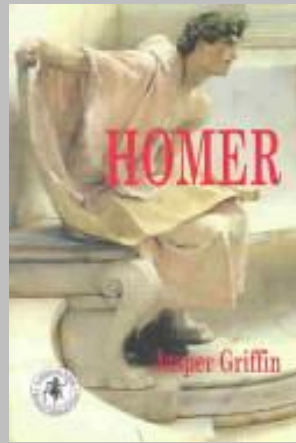
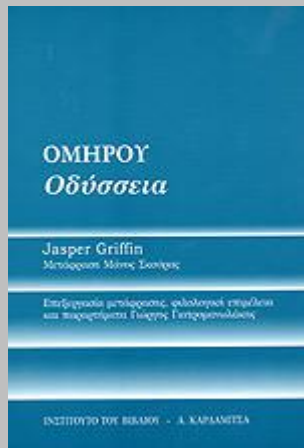

Η κλασική παιδεία οξύνει το πνεύμα

Θυμάται ακόμη δύο αετούς που είχε δει στον ουρανό κατά την πρώτη του επίσκεψη στους Δελφούς, «μια πραγματική μαγική αρχαιολογική τοποθεσία». Πρωτοήρθε στην Ελλάδα το 1959, ακόμη φοιτητής στην Οξφόρδη, χάρη σε ταξιδιωτικό επίδομα 55 λιρών («που ήταν τότε σημαντικό ποσό») το οποίο πρόσφερε το κολέγιό του. Η περιήγηση εκείνη παραδέχεται ότι ενίσχυσε την απόφασή του να συνεχίσει στο χώρο των κλασικών σπουδών και να επιχειρήσει πανεπιστημιακή σταδιοδρομία, ενώ ανάμεσα στους συνταξιδιώτες του βρισκόταν και η μέλλουσα σύζυγός του.

Η παραπάνω συζήτηση αφορά το παρελθόν, όμως ο κλασικός Φιλολόγος Τζάσπερ Γκρίφιν, καθηγητής σήμερα του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, βρέθηκε ξανά στη χώρα μας προκειμένου να μιλήσει για το μέλλον, πιο συγκεκριμένα «Το Μέλλον των Κλασικών Σπουδών». Χωρίς δυσκολία παραδέχεται ότι πολλά πράγματα έχουν αλλάξει από την εποχή όπου εκείνος επέλεξε να ακολουθήσει αυτόν τον κλάδο. Πώς έγινε αυτό; «Ο διευθυντής του σχολείου όπου φοιτούσα μου υπέδειξε να σπουδάσω κλασική φιλολογία στο πανεπιστήμιο - αυτή ήταν τότε η συνήθης σύσταση στους ικανούς μαθητές». Σήμερα, βεβαίως, «οι μαθητές δεν κάνουν πάντα ό,τι τους λένε», ενώ «η τάση είναι να σπουδάσει κανείς πιο «σύγχρονα» πράγματα».

Η διοχέτευση της αφρόκρεμας των βρετανών μαθητών στις κλασικές σπουδές σχετιζόταν ουσιαστικά με την κυρίαρχη αντίληψη για την ουσία της εκπαίδευσης. Ο καθηγητής Γκρίφιν διευκρινίζει: «Τι πιστεύουμε ότι είναι πραγματικά η μόρφωση; Είναι η εκπαίδευση που περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο τομέα; Σε αυτήν την περίπτωση, αν θέλει να γίνει κανείς τραπεζίτης, πρέπει να σπουδάσει οικονομικά. Αν όμως ως μόρφωση αντιλαμβανόμαστε μια γενική διαδικασία άσκησης του πνεύματος, τότε η εξειδίκευση δεν έχει νόημα. Από την ώρα που κάποιος έχει ολοκληρώσει την εκπαίδευσή του, είναι έτοιμος, κατέχει τη μεθοδολογία για να προσεγγίσει οποιοδήποτε πρόβλημα».

Τα χρόνια που κυριαρχούσε η δεύτερη αντίληψη, οι κλασικές σπουδές θεωρούντο ο κατ' εξοχήν κλάδος που μπορούσε να παράσχει στους φοιτητές την παιδεία, την ευρυγώνια θέαση και τα μεθοδολογικά εργαλεία, ώστε να αντιμετωπίσουν οποιοδήποτε ζήτημα. «Δεν σπούδαζε κανείς αρχαία ελληνικά για να γίνει κλασικός Φιλολόγος», εξηγεί ο καθηγητής Γκρίφιν. Αντιθέτως, ζητούμενο ήταν «να οξυνθεί το πνεύμα των σπουδαστών, ώστε αυτοί να αποκτήσουν ενεργή σκέψη και αναλυτική ικανότητα που θα μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε ζήτημα». Οι γενεές φοιτητών κλασικής φιλολογίας ανέπτυξαν έτσι τα χαρίσματά τους, στελεχώνοντας τις δημόσιες υπηρεσίες, το Foreign Office ή τις τράπεζες και τις μεγάλες επιχειρήσεις του City του Λονδίνου.

Σήμερα ο αριθμός των φοιτητών της Οξφόρδης, που σπουδάζουν κλασική φιλολογία δεν έχει μειωθεί (υπερβαίνει τους 650), μάλιστα στο τμήμα κλασικής φιλολογίας του πανεπιστημίου είναι ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο». Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τα υπόλοιπα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στα βρετανικά νησιά. Αλλαγές υπάρχουν και στον τρόπο διδασκαλίας. Παλαιότερα «η έμφαση ήταν στο να μάθει κανείς να γράφει με κομψό τρόπο στίχους ή πρόζα στα αρχαία ελληνικά και στα λατινικά. Αντίστοιχα, η ανάλυση εστιαζόταν στη γραμματική και συντακτική δομή των κειμένων, ενώ δινόταν πολύ λίγη

σημασία στο περιεχόμενό τους - χωρίς αμφιβολία μια μάλλον στενή αντίληψη». «Θυμάμαι», συνεχίζει ο Γκρίφιν, «ένα γνωστό ανέκδοτο για έναν λυκειάρχη του 19^{ου} αιώνα που ανακοίνωσε στους μαθητές του την πρώτη μέρα διδασκαλίας: “Φέτος θα μελετήσουμε τον Οιδίποδα επί Κολωνώ, έναν πραγματικό θησαυρό από γραμματικές ανωμαλίες”».

Σήμερα κερδίζει έδαφος η προσέγγιση που εστιάζεται στη μελέτη του πολιτισμού, της ιστορίας, των ιδεών ή της φιλοσοφίας της ελληνικής αρχαιότητας, πολύ συχνά δε σε μετάφραση, χωρίς να αποδίδεται η ίδια σημασία στην αρχαιοελληνική γλώσσα. Από το άλλο μέρος, κερδίζουν έδαφος προσεγγίσεις βασισμένες στα μεθοδολογικά εργαλεία των νέων κριτικών θεωριών που έχουν προέλευση τη Γαλλία, όπως η αποδόμηση. «Πρόκειται για μια εξέλιξη που δεν συμμερίζομαι» παραδέχεται ο Γκρίφιν. Στους Έλληνες Φιλολόγους ο συνομιλητής μας διακρίνει πάντως «έναν γοητευτικό πατριωτισμό - σαν να λένε: Αυτός είναι ο δικός μας πολιτισμός, εσείς δεν μπορείτε να το καταλάβετε». Είναι κάτι που ο καθηγητής Γκρίφιν βρίσκει «απόλυτα φυσικό: το ίδιο συμβαίνει με εμάς τους Βρετανούς και τον Σαίξπηρ».

Ερωτηθείς για το πώς βλέπει τελικά το μέλλον, ο καθηγητής Γκρίφιν απαντά ότι είναι μάλλον αισιόδοξος - «παρ’ ότι στην ηλικία μου τείνει κανείς να βλέπει τα πάντα με απαισιοδοξία». Εκτιμά ότι οι κλασικές σπουδές «θα συνεχίσουν να χαρακτηρίζονται από υψηλό επιστημονικό επίπεδο, αν και θα υποστηρίζονται από μια μειωμένη βάση φοιτητών». Ο καθηγητής Γκρίφιν δεν πιστεύει στη συρρίκνωση των κλασικών σπουδών. «Το ενδιαφέρον του κοινού», επισημαίνει, «παραμένει ζωηρό. Άλλωστε από τους μεγάλους πολιτισμούς της αρχαιότητας ο αρχαιοελληνικός βρίσκεται πλησιέστερα σ’ εμάς».

Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στο Βήμα της 1^{ης} Νοεμβρίου 1995.

Ο Φιλολόγος Τζάσπερ Γκρίφιν, (Jasper Griffin) ήταν καθηγητής της Κλασικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης από το 1992 έως το 2004.